

Jack och bönstjälken

I en liten stuga nära en by på landet, bodde en gång för länge sedan en fattig änka, som bara hade ett barn, en pojke som hette Jack.

Jack var en riktig slarver. Han var godhjärtad men gjorde ofta saker utan att tänka sig för. Det berodde nog delvis på att hans mamma aldrig tillrättavisade honom när han växte upp. Han valde oftast att göra det som mest gynnade honom utan att tänka på konsekvenserna för andra.

Eftersom mamman var fattig och Jack bara arbetade ibland, måste hon försörja både sig själv och sin son. För att få pengar till mat var hon tvungen att sälja nästan allt hon ägde. Till slut hade hon bara en ko kvar.

En dag sa Jacks mamma till sin son: "Åh, din odåga till son, medan du var och roade dig i stan var vi tvungna att äta upp den sista maten vi hade. Jag har inte ens tillräckligt med pengar för att kunna köpa en bit bröd. Inget är kvar utan min stackars ko. Vi måste sälja den för att kunna skaffa oss mat."

Jack skämdes ett tag över hur han betett sig, men efter ett tag, medan han blev allt hungrigare, övertalade han sin mamma att låta honom sälja kon. Eftersom hon inte visste någon annan utväg lät hon sig övertalas. Hon bad sin son att ha gott omdöme och se till att han skulle få ett bra pris för kon.

Så Jack startade sin resa mot marknaden, där han skulle sälja kon. På vägen dit mötte han en slaktare, som frågade varför han tagit med sig kon hemifrån. Jack svarade att han skulle sälja den. Slaktaren hade en väska med några vackra bönor i olika färger som fångade Jacks intresse. Detta såg slaktaren som kände till Jack och bestämde sig för att försöka lura till sig kon. Han erbjöd därför Jack sina bönor i utbyte mot hans ko.

Den dumma pojken glömde bort vilka behov de hade hemma och vad

han lovat sin mamma. Han tänkte bara på hur roligt det skulle vara att ha de vackra bönorna. Han tackade därför ja till erbjudandet och slaktaren gick iväg med kon. Jack skyndade hem och berättade glad i hågen för sin mamma vad han hade gjort. Mamman blev alldeles utom sig och brast ut i tårar. "Dumma pojke!", skrek hon "nu har vi inget alls att äta. Du har sålt min stackars ko för några futtiga bönor som kittlade din fantasi. Gå din väg, det blir ingen kvällsmat idag." Sedan kastade hon ut alla bönor genom bakdörren medan hon grät över sin sons dumhet.

För första gången i sitt liv blev Jack ångerfull över vad han gjort. Han insåg nu hur värdelösa dessa bönor var och hans mors sorg gjorde honom ledsen. Han hade inte längre lust att roa sig. Istället gick han till sitt rum försjunken i sina tankar. Han kom ihåg hur snäll hans mamma alltid varit mot honom och hur tanklöst han hade betett sig. I kväll skulle han bli skuld till att hon skulle bli hungrig och inte ha något att äta. Han satt länge, länge och sörjde och bestämde sig för att nästa dag skaffa sig ett riktigt arbete.

Tidigt nästa morgon när han steg ur sin säng såg han att något konstigt och grönt hade grott upp utanför sitt fönster. Han skyndade sig att öppna det och såg då en jättestor klätterväxt komma upp ur marken. Några av hans bönor hade slagit rot och växte mot himlen. Stjälken var grov och grenarna formade sig som en stege. När han tittade uppåt kunde han inte se slutet, det såg ut som den växte upp i molnen. Han prövade att kliva ut på stjälken och kände att den var stabil och att den inte svajade.

En tanke slog honom. Denna stege som växt upp så märkligt utanför hans fönster från de bönor han hade fått måste vara menad för honom. Eftersom han nu var ledsen och ångerfull för sina misstag, sade han till sig själv att detta hade hänt för att han skulle kunna gottgöra sina misstag. Han skulle därför klättra uppför stegen. Stegen skulle säkert leda honom till nya möjligheter och äventyr där han skulle få nytta av sin

nyvunna klokhett.

Uppfylld av denna tanke, skyndade Jack till sin mamma. Hon skulle helst ha hållit honom tillbaka men hon insåg snart att det var dags att låta honom ge sig iväg och hitta sin egen väg ut i världen.

Han började omedelbart sin klättring. Han klättrade och klättrade. Han började bli orolig men fortsatte sin klättring. Han blev verkligen mycket orolig men fortsatte ändå att klättra. Till slut nådde han äntligen till toppen och klev av i ett mycket märkligt landskap. Det verkade vara en stenig och enslig plats. Inte ett träd, buske, hus eller någon levande varelse syntes till. Jack satte sig tankfullt ner på en sten för att vila.

Han var mycket, mycket hungrig eftersom han inte hade ätit sedan kvällen innan. Han var dock fortfarande hoppfull och trodde att han nu kommit till den plats där han skulle hitta sin uppgift. Plötsligt, när han satt där och tänkte, hör och häpna, uppenbarade sig en konstig, liten gammal gumma framför honom. Hon bar en röd, spetsig mössa och hennes hår föll spretigt över hennes axlar. I handen höll hon en trollstav.

"Jack", sa hon och gick närmare honom, "jag är en fe. Din ånger över dina dumma handlingar och din önskan att göra en god sak gjorde att dina bönor växte upp till en stege som förde dig till mig. Hade du bara tittat på den gigantiska bönstjälken och fånigt undrat över den, hade du aldrig hittat mig. Nu visade du nyfikenhet, stort mod och företagsamhet, därför förtjänar du en belöning. Det är mitt uppdrag att berätta vilka viktiga saker du skall göra här. Det jag kommer att berätta för dig nu har din mor aldrig vågat berätta för dig. Pojke, du kommer nu att få ett uppdrag som kommer att göra dig till en man."

Jack höll andan av nyfikenhet och upphetsning medan fen fortsatte sin berättelse: "Din far var en rik man som var väldigt givmild. Han var alltid snäll mot sin omgivning och han hjälpte inte bara dem som bad honom om hjälp utan alla som

han såg behövde någonting. Han var så snäll att han retade upp en gigantisk jätte som bodde i närheten. Denna skräckinjagande varelse var full av ondska och grymhet och stod inte ut med allt tal om hur snäll han var. När han hörde att dina föräldrar skulle resa borta och besöka en vän lyckades han lura in dem på en sidoväg, tog dem tillfånga och band dem till både händer och fötter. Sedan åkte han upp till slottet, drev ut dina föräldrars tjänare och tog över slottet.

När detta hände var du bara några månader gammal och, tillsammans med din mor och far, kastades du ner i slottets djupaste fängelsehåla. Där låg ni alla tre under flera månader men till sist erbjöd han sig att släppa dig och din mor fria mot löfte om att hon aldrig skulle berätta för någon om vad hon varit med om. För att göra det omöjligt för henne att skada honom satte han din mor, med dig i sin famn, ombord på en båt som skulle åka till ett avlägset land.

Där var hon nu med bara lite pengar som hon fått när hon sålde några få smycken hon hade gömt under sin klänning. Jätten lever fortfarande kvar och håller din far fången i slottet. Du är den som måste befria honom och låta honom återfå sina ägodelar. Allt som jätten har är ditt. Återta allt du kan. Du kommer att råka ut för svårigheter och faror, men du måste visa mod och fullfölja din uppgift. Du behöver inte ha bråttom, utan visa att du nu är en klok ung man. Kom ihåg att rättvisa alltid går före ondska. Bär med dig den vetskapen så kan du ta dig an uppgiften utan rädsla och bli en av dem som kan besegra jättar.”

Så snart hon avslutat sin berättelse försvann fen och lämnade Jack, som förstås blivit väldigt uppjagad av vad hon hade sagt. Det var ingen lätt uppgift som låg framför honom. Han gick och gick utan att komma till någon bebyggelse. Så småningom blev det kväll och han lade sig ner i skydd av en klippa och somnade. På morgonen såg han, till sin stora glädje, ett stort slott. Han var nu i starkt behov av mat och gick långsamt fram mot dörren, lyfte på dörrkläppen och

knackade.

En mycket stor kvinna, med ett ansikte som inte såg särskilt vänligt ut, öppnade dörren för honom. Hon lyssnade under stor förvåning till honom medan han bad om att få lite att äta.

"Det var väldigt överraskande", sade hon, "att se en främmande varelse nära detta hus", för det var väl känt att hennes man var en grym och ful jätte som var elak mot alla som kom honom nära.

"Om du vet ditt bästa", fortsatte hon, "så springer du iväg med en gång så fort dina ben kan bära dig."

Trots sin hunger var Jacks första tanke att göra som hon sa och springa iväg. Men sedan kom han ihåg vad fen hade sagt och orsaken till att han var där. Han stod därför modigt kvar och bad återigen om mat. I utbyte lovade han att göra vilket slags arbete som helst.

Kvinnan övervägde detta en stund. Hon arbetade som en slav från morgon till kväll och var i stort behov av någon som hjälpte henne. Så till slut lät hon sig övertalas och förde Jack in i huset.

Först passerade de en elegant hall, vackert möblerad, sedan passerade de flera stora rum, alla i samma storslagna stil men alldeles ödsliga. Sedan kom en lång mycket mörk korridor. Det var bara tillräckligt ljus för att kunna se att istället för väggar på sidorna var det galler av järn. Bakom gallren var det mörka fängelsehålor varifrån Jack kunde höra suckar och skrammel av kedjor.

Hans hjärta slog nu snabba slag. Kanske var det här hans pappa hölls fången. Han blev mer och mer övertygad om att han skulle hitta och befria honom. Kvinnan förde honom nu till ett stort kök där det brann i en stor öppen spis. Hon bad honom sitta ner och gav honom mycket att äta och dricka. Nu insåg han att hon var en vänlig kvinna, bara överarbetad och orolig för att bli illa behandlad av den elake jätten.

När han ätit sig mätt satte hon honom i arbete med att skura golv och diska grytor. Han arbetade hela dagen, hårdare och

mer uthålligt än han någonsin gjort förut och kvinnan försåg honom med rikligt med mat. Så småningom kom kvällen och plötsligt knackade det så kraftigt på dörren att hela huset skakade. "Släpp in mig! Släpp in mig!", röt en bullrande röst. Jättens fru gömde Jack i ugnen och skyndade till dörren för att släppa in sin man. Snart kom han in i köket, ett förskräckligt monster med små grisögon i ett skräckinjagande ansikte. Så snart han stigit över tröskeln, började han sniffa och skrek: "Tvi vale jag tror det luktar människokött!" Jack kröp längre in i ugnen men påminde sig om att fen hade sagt till honom att han hade rätten på sin sida och om han var modig och hävdade sin rätt så skulle han bli en av dem som besegrade jättar. Så han återfick sitt mod och väntade tyst. Under tiden hade kvinnan svarat sin man: "Du kommer att känna lukten av människor så länge du har dem inlåsta i fängelsehålorna."

"Hmm!" Grymtade jätten och satte sig bredvid brasan medan kvinnan lagade till kvällsmaten. Genom en springa i ugnen kunde Jack kika ut. Han häpnade över vilka fantastiska mängder jätten satte i sig. Det verkade som han aldrig skulle sluta att äta och dricka. När han äntligen var klar med måltiden placerades en märklig höna på bordet framför honom. Han såg hur hönan stod framför jätten och när jätten sa: "Lägg ägg!", lade hönan ett ägg av gyllene guld. Jätten roade sig med hönan en lång stund medan hans hustru gick och lade sig. Men så småningom föll han i sömn i sin stol och började snarka som en bullrande kanon.

Jack såg sin chans och smög försiktigt fram ur sitt gömställe, tog tag i hönan och sprang iväg med den så fort han kunde. Hönan började då att kackla och väckte jätten. Precis när han hunnit ur huset hörde han honom ropa: "Kvinna, kvinna, vad har du gjort med min gyllene höna?" Det var det enda Jack hann höra eftersom han skyndade sig tillbaka till bönstjälken och klättrade ner, fort som en oljad blix.

Hans mamma blev överlycklig när hon fick se honom.

"Mamma", sa Jack, "nu har jag med mig hem allt vi behöver för att kunna köpa vad vi vill." Hönan lade så många ägg han önskade. Jack sålde dem och hade mer pengar än de två behövde.

Under en kort tid levde Jack och hans mamma lyckliga men pojken slutade aldrig att tänka på sin pappa. Tidigt en morgon klättrade han åter upp för stjärken och kom fram till det jättelika huset på kvällen.

Den stora kvinnan kom och öppnade dörren när han knackade precis som förut. Jack bad genast om att hon skulle ge honom möjlighet att sova i huset under natten. Först skällde hon ut honom för att han tagit makens höna när han var där förra gången, men vid det här laget var Jack säker på att kvinnan egentligen var snäll och att han inte behövde vara rädd för henne. Dessutom, innerst inne, visste hon att jätten inte hade någon rätt till de rikedomar som han hade stulit. Så till slut släppte hon in honom och gav honom kvällsmat.

Efter maten betalade Jack tillbaks genom att arbeta flitigt i köket tills de hörde jätten knocka på dörren. Den här gången gömde hon honom i en garderob. Snart kom jätten in och sniffade omkring. "Tvi vale, jag tror det luktar människokött!" röt han, men hustrun påminde honom återigen om att han hade fångar i fängelsehålorna och att det säkert var därifrån lukten kom. Jätten satte sig då ner och åt sin kvällsmat.

Sedan bad han kvinnan hämta väskorna med guld- och silvermynt. Jack smög ut ur sitt gömställe och kikade på honom när han räknade på förmögenheten som han hade stulit från hans far. Till slut höll han tillbaks mynten i väskorna och strax föll hakan ner mot bröstet och han somnade. Jack smög då jätteförsiktigt fram till bordet. Då började en liten hund under jättens stol att skälla hysteriskt och jätten kisade sömnigt med ögonen. Jack ryckte då till sig väskorna och sprang. Han nådde snart bönstjärken, klättrade ner och var strax tillbaka i sitt rum. Hans mamma blev jätteglad att åter se honom välbehållen tillbaks och de hade det nu väldigt bra

och kunde unna sig vad de önskade.

Jack kunde dock inte njuta av detta när han visste att hans pappa satt inlåst i en fängelsehåla. På årets längsta dag gick han därför upp så snart solen gått upp och klättrade uppför bönstjälken. Han kom fram till jättens slott på kvällen och fann hans fru stående i dörren. Denna gång var hon betydligt argare eftersom hennes man hade varit väldigt elak mot henne efter att hans guld- och silvermynt försvunnit. Det var väldigt svårt att få henne att ta emot honom men till slut lyckades han övertala henne att få gå in och arbeta och få äta kvällsmat som han hade gjort tidigare. När jätten kom hem gömde Jack sig i koppargrytan.

Den stora varelsen var fulare än någonsin och röt: "Tvi vale jag tror det luktar människa!" Oberoende av vad hans fru nu sa letade han i alla vrår och hörn i rummet. Medan allt detta pågick höll Jack andan. Jätten närmade sig kopparkitteln och lade sin hand på locket. Jack var övertygad om att han nu skulle bli upptäckt, men nej! Jätten slutade leta och satte sig ner intill brasan.

När han ätit sin kvällsmat bad jätten sin fru att hämta harpan. Jack kikade under locket på kitteln och såg snart kvinnan komma in med instrumentet. Harpan var av guld och på fronten var det en vacker kvinnofigur med vingar. Hennes klänning flöt ut mot golvet och formade sig som en harpa. Jätten ställde harpan på bordet och sa: "Spela!" Harpan började omedelbart spela. Musiken var så mjuk och melodisk att Jack fylldes av välbehag och blev angelägen att erövra även denna ädla skatt. Men jätten njöt inte av den behagliga musiken. Istället föll han snart i sömn. Jack klev omedelbart ur kitteln och tog harpan. Han hade knappt hunnit ta tag i den förrän den började ropa: "Mästare! Mästare!" Jack var rädd att det skulle väcka jätten, så han började springa bort med harpan i famnen. "Mästare! Mästare!" fortsatte harpan att ropa. "Mästare! Mästare!" Jack var nära att släppa den, när han plötsligt kände att den drog honom i sin arm som om den

varit levande. Harpan styrde med sina vingar och drog honom med sig. Inte mot den yttre dörren utan mot fängelsehållorna. "Mästare! Mästare" fortsatte den att ropa och drog Jack mot det ställe där han visste att hans pappa hölls fången. "Mästare! Mästare! Skrek den ännu högre och då fick han se en vithårig man i kedjor som ropade: "Min Harpa! Min Harpa!" Vem är det som kommer med den?" fortsatte mannen. Jack svarade genast: "Din son!"

"Min son!", upprepade mannen med glädjetårar, "Min son!". Medan han talade, sträckte han ut händerna genom gallret och harpan flög genast in i dem. "Harpa! Harpa! Spela bort mina kedjor!" befallde han. När harpan spelade föll kedjorna bort från den gamle mannens fötter. "Harpa! Harpa! Spela så att fängelsedörren öppnas!" Harpan spelade igen. Då flög dörren upp, Jacks pappa kom ut och de skyndade ner för korridoren. Men så här dags var det stor uppståndelse i köket. Jätten var nu klarvaken och röt efter sin harpa. När Jack och hans pappa sprang ut genom slottets ytterdörr, var jätten kvickt uppe på fötter. De sprang och sprang! Bakom dem röt jätten med en röst som åska. Ibland var han nära att nå dem men de höll i harpan som hjälpte dem med sina vingar. Till slut nådde de bönstjälken. Jack och hans pappa klättrade snabbt ner. Så snart de nått ner till botten syntes jätten vid toppen av stegen. Han hytte med sina knutna nävar. Jätten kom klättrande neråt frustande och rytande men Jack hämtade en yxa och när jätten var nästan nere började Jack hugga av stjälken. Han hann knappt börja innan hela bönstjälken skrumpnade och den store jätten exploderade som en jättestor lubba.

Då föll Jack och hans mamma och pappa i varandras armar och gladdes åt att de äntligen nu återigen var tillsammans.

När det gäller jättens fru var hon säkert glad att ha blivit befriad från en sådan grym och elak man.